

Gorenjec

List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Uredništvo in uprava, Strossmajerjev trg 1.
Telefon št. 73.

Leto XXIII. Št. 44.
Kranj, 4. novembra 1939

Izhaja vsako soboto.
Naročnina: celoletno 40- din, polletno 20- din,
četrtletno 10- din.

Kakšna bo bodoča Evropa?

Kljub vsem strahotam vojne in kljub vsemu trpljenju, ki so ga vojne skozi tisočletja povzročale, človeštvo še ni prišlo do tiste razvojne stopnje, da bi spoznalo, kako nespametno je za vsako državo in za vsak narod, da se zateče k orožju, k sili. Te metode, čeravno se jih človeštvo poslužuje že tisočletja, niso človeške, ampak živalske. Kljub vsemu pa vidimo, da se k sili zatekajo narodi, ki se smatrajo za najbolj kulturne in civilizirane. Tako je na vsaki visoki kulturni stopnji, vedno opazni nemški narod nepet sejel po Evropi, ki mu je pravi svetovni gospodar, ki mu je pravi svetovni gospodar, ki mu je pravi svetovni gospodar, ki mu je pravi svetovni gospodar.

V zadnji svetovni vojni so zavezniki postavili v svet jasno geslo: Vojna zato, da se izvaja trajen mir. Vojna zato, da se uveljavi v svetu 14 Wilsonovih točk, — načel, da se da vsem narodom svoboda samoodločevanja. Zalibog pa so pri mirovni konferenci ravno angleški, francoski in italijanski državniki postavili to geslo v kot, v ospredje je pa stopila grda sebičnost in krivičnost. Zato je pravi svetovni gospodar, ki mu je pravi svetovni gospodar, ki mu je pravi svetovni gospodar, ki mu je pravi svetovni gospodar.

In koliko je bilo drugih takih krivic, ki so kal bodočim mednarodnim prepričanostim v Evropi. V taki atmosferi seveda ni bilo mesta za pravično ureditev Evrope. Evropa pa je tako dobila mir, ki ni bil pravi mir, ampak le povod za nove konflikte.

Zanimive vesti prihajajo iz Londona, kako se narod doma zdrži, kaj javnost doma misli o vojni itd. Vse te pojave in razmere doma v Angliji imenujejo „domača fronta“. Angleška javnost je trdno prepričana, da utegne vojna trajati leta in leta, da pa bo končna zmaga na strani Anglije. Toda samo zmaga angleške javnosti ne zadovoljuje. Ljudje hočejo vedeti jasno, za kakšen cilj se sedaj angleški vojniki borijo. Povprečen Anglež se ne zadovoljuje samo s tem, da je šla Anglija v vojno radi napada na Poljsko in da se po zmagi zopet upostavi Poljska in Češka. Po upostavitvi predvojnega reda se lahko ponovi zopet staro zlo, kakor se je zdaj. Evropi je treba strogega močnega in stalnega jamstva, da se zlo, kakršno se je ponovilo pred dvema mesecema, ne ponovi več. Treba je jasnega gesla, jasnega cilja, zakaj se bije borba v Evropi.

Gornje vesti nam kažejo, da se evropska ljudstva le polagoma prebujajo, da stopa vedno bolj v ospredje vprašanje: ali res ni nobene pomoči, nobenega sredstva da se med narodi krvave vojne trajno preprečijo. Človek se je civiliziral in mnogo napredoval v mehaničnem in tehničnem oziru. Duhovno pa napreduje bolj počasi. Temu je kriv največ sam. Ko bi se bolj prepustil voditi Bogu, kot se prepušča sebičnosti, pohlepu in sovraštvu, bi bolj uspeval. Sebičnost, pohlep, sovraštvo je človeka držalo v sponah, odkar prebiva človeški rod na zemlji. Vojne in prepire med narodi sledimo tisočletja nazaj. Isti pojav med narodi vidimo še danes. In vendar je prišel Kristus na svet radi božje ljubezni; da odreši človeka. Svetu je dal idealno zapoved: „Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!“

Svet pa se tako malo poslužuje tega gesla. Ko se je sklepal zadnji mir v Versailles, se je sklepal v znamenju sebičnosti in pohlepa. Takemu miru pa ne more slediti ljubezen, marveč le sovraštvo. Narodom in ljudstvom še ni koli ni tako manjkalo, kot manjka sedaj ljubezni, bratske ljubezni in prave božje ljubezni. To pa zato, ker ljudstva niso sprejemljiva za to. Za ljubezen sprejemljive ljudi pa more pripraviti le krščanstvo. Zato imajo kristjani, zlasti katoličani veliko poslanstvo

Vojna in delo

Ko je nastopila sedanja vojna v Evropi, je pri nas marsikdo v svoji nespameti in nepremišljenosti mislil, da ne bo dočakal jutrišnjega dne, da je vsega konec. Sedaj pa vojna traja že dva meseca, pa se ni pri nas še nič zgodilo. Življenje teče in se razvija v onem mirnem tempu dalje, kot prej, predno je nastala vojna. Ni zastalo delo ne v pisarnah, ne v tovarnah, ne v trgovini in obrti in ne na polju. Vsak posameznik kot ves narod mora streči delu, da se preživlja, oskrbuje in ohrani. „Živčna vojna“ in pa razburljiva časopisna poročila ter tisto nevarno podtalno prenašanje tendencioznih ali neresničnih vesti od ust do ust je v resnici ustvarilo med našim narodom prve tedne takšno defetistično razpoloženje, da jih je bilo precej, ki so se zaskrbljeno vpraševali: „Čemu naj še delam? Saj bo vse plen sovražnika.“ Sedaj po prvem strahu je prav, da si pogledamo v oči in izprašamo vest.

Morda so bili na delu gotovo elementi, ki imajo interes, da bi pri nas ustvarili zmedo in nered. Morda smo sami tako nezreli in plašni, da nismo kos dogodkom. Ne glede na naše razmere, ki se niso prav nič spremenile in pretvorile iz mirnega stanja v kako drugo, vidimo na drugih zgledih, da tudi moderna totalna vojna življenje ne zavre in ne ustavi njegovega teka. Življenje je vendar živ organizem, ki se neprestano razvija, umira, se rodi, ustvarja, podira in gradi. Zato življenja ni mogoče uničiti, razen če se človeški rod iztrebi do poslednjega človeka.

V Španiji je skoro tri leta divjala državljanska, bratomorna vojna. Uporabljala so vse vsa moderna tehnična sredstva na obeh vojskujočih se straneh, na morju, v zraku in na kopnem, več milijonov Špancev na fronti in v zaledju je bilo ubitih, milijarde narodnega premoženja so bile uničene, — in vendar ves krvavi boj ni ustavil življenja v Španiji, ki se znova poraja, gradi in ustvarja iz razvalin in smrti k novim uspehom, napredku in novi veličini Španije.

Na Kitajskem traja vojna že nad 5 let in vendar gre življenje svojo pot naprej. Kitajski kmet orje dalje, kitajski delavec dela na prej, čeprav je tudi na Kitajskem bilo več milijonov žrtev vojne. Sicer pa pravijo, da Runiena reka, kadar poplavi deželo in pa boleznin ter lakota, ki poplavi slede, poberejo na

Kitajskem več ljudi, kot pa katerakoli vojna.

Poljska je bila premagana, de'oma razbita in vendar ni bilo konec vseh Poljakov, ki se znova posvečajo delu. Na Angleškem je v mestih skoro vsak dan letalski alarm radi prihoda sovražnih avijonov. Ljudje se poskrrijejo v zaklonišča, ko pa nevarnost mine, gredo spet na delo. Madrid je bil dve leti oblegan, obstreljevan in nešteto bombardiran in vendar so prebivalci ohranili pogum, in delo ter življenje je teklo naprej.

Pri nas pa ni bilo nobene nevarnosti in vendar povsod tak strah, malodušje in preplah, ki nam je bil resnično v sramoto.

Zato moramo sedaj v teh časih, ko Evropo znova razdvaja vojna in si stojijo nasproti sovražne fronte, ko je res nekoliko težje v pogledu gospodarstva radi nabave surovin in izvoza blaga, ohraniti mirno kri in za nas mora veljati samo en imperativ: **Molčati in delati!** Povsod imajo težave tudi po drugih državah in ne samo pri nas. Poglejmo Skandinavske države, ki so bile med svetovno vojno tako daleč proč od vsake nevarnosti in vsakega vojnega vrveža, kako se bore za svojo neodvisnost in nevtralnost, da bi bile obvarovane vsakega vojnega zapletljajja. Poglejmo Švico, deželo priznane nevtralnosti, ki se nahaja sredi dveh sovražnih taborov. Belgijo, Nizozemsko, vse se nahajajo v območju vojnega požara, pogledajmo napore Rumunije in Turčije, ki skušata preprečiti vse sovražne vdore na Balkan. Povsod pa življenje teče dalje, čeprav imajo povsod enake, če ne še hujše težave. Gospodarstvo in trgovina pa sklepata nove pogodbe in iščeta nova pota.

V ognju se preizkusi kovina, v nevarnosti, v težavah, se preizkusi posameznik, kot se preizkusi narod. Zato kljub vojni v Evropi ne klonimo glave, zaupajmo narodu in državnemu vodstvu, ki je poskrbelo, da se naša država nahaja daleč v stran od vseh taborov in njihovih trenj, da naša država prospeva v miru in blagostanju, kot redko katere druga. Male žrtve pa, katere nam nalaga sedanjí čas, prenašajmo moško in s samozavestjo, ki naj budi v nas pogum in odločnost.

Tudi sedanja vojna bo končana, čeprav bo morda še mnogo žrtev. Čas pa bo gradil novo obličje Evrope in mogoče smo ravno mi poklicani, da pri tem sodelujemo.

Naše morje

Mi Gorenjci sicer živimo v osrčju gora, vendar so naši pogledi tudi obrnjeni: proti jugo-vzhodu, proti obalam Jadranskega morja, proti sončni Dalmaciji, ki predstavlja izhod naše mlade države na morje, na svetovne morské ceste. Tega velikega daru, katerega nam je naklonila božja Previdnost, ne smemo pozabiti in zanemarjati, kajti pomen morja za vsako pravilno ceniti le tisti narodi in tiste države, ki niso tako srečne, da bi njihovo zemljo oblavil mokri element.

Odveč bi bilo veliko govoriti o pomenu, o vrednosti in pametnem izkoriščanju morja,

v svetu, da širijo krščanska načela in z njimi krščanstvo. Ko bo krščanstvo zajelo slehernega človeka v duši in v srcu, bo sleherni človeško srce pripravljeno sprejeti vase ljubezen, ki jo je učil Kristus.

Zelo važno je, da nastaja v ljudskih glavah misel in spoznanje, da je treba človeških družbi nekaj več, kakor samo predvojnega reda, kakor samo mirovne konference, ki naj upostavi stari red. Treba je nekoga občestvenega pravičnega reda, ki bo slonel na ljubezni in le tak red bo jamstvo za trajen mir. Tak red

saj je vse to že bilo tolikokrat povedano in povdarjeno. Pameten gospodar zna izrabiti vsa naravna bogastva svoje zemlje in med ta bogastva gotovo lahko prištevamo morje, ki človeka redi s svojo favno, po drugi strani pa mu odpira pot in vstop na svetovna tržišča.

Ce odpremo le nekaj strani zgodovine, pa bomo videli in spoznali, da so bili narodi le tedaj resnično veliki in njihove države le tedaj resnično močne, če so posedovale morje. Kontinentalne države niso nikdar dosegle tiste moči in razvoja, kot obmorske. Poglejmo Feničane in Grke, kako velik del tedaj znanega bo vzgojil novega človeka, ki bo v okviru medsebojne ljubezni delal in ustvarjal zase, za svoje bližnje in za vso človeško družbo. In kadar bo Evropa imela take ljudi, takrat bo lahko s ponosom gledala na svojo civilizacijo. Te pa ne Evropi in ne svetu ne more dati nobena druga duhovna miselnost razven krščanstva, ki je božja, Kristusova miselnost.

Kakšna bo torej bodoča Evropa? Takšna, kakor bo sama hotela. Pred evropskimi narodi je izbira: slabo, ali dobro. Kar si bodo izbrali, to bodo imeli.

sveta so kolonizirali, njihove naselbine najdemo vse do Pirenejskega polotoka in ob obeh obalah Sredozemskega morja, vespovsod jih je vodila morská pot. Za njimi so to dediščino prevzeli stari Rimljani, ki so si podvrgli ves Balkan, malo Azijo, Španijo in severno obalo Afrike tja do Egipta, ki se je v času slabotnejših kraljev tudi moral pokoriti velikemu rimskemu imperiju, ko je le-ta bil na višku. Po morju so prodirale rimske legije in kohorte, po morju so plule številne rimske galije, po morju so osvajali svet rimski trgovci in vozili domov bogastvo, po morju sta se širila latinski jezik in latinska kultura.

Srednji vek nam zopet nudi vse polno dokazov o pomenu morja. Tedaj so se pričele velike prekomorske osvojitve po Špancih in Portugalcih, tedaj je bila odkrita Amerika in je nastal veliki španski imperij, država, v kateri sonce ni nikdar zašlo. Tedaj so bili odkriti razni drugi kontinenti, otoki in zemlje, ki danes tvorijo kolonije raznih držav. Tedaj so objadrali zemljo in odkrili razna morská pota in prehode.

V novem veku, ko je Angleška prevzela vodilno vlogo na morju, potem ko se je znebila vseh tekmecev, zlasti Špancev in Francozov, je pomen morja še bolj narasel. V gospodarskem in trgovskem pogledu je danes ves svet povezan med seboj in večina tega prometa in blaga gre po morju. Mi vidimo, koliko se je carska Rusija na vseh krajih in koncih svoje prostrane države borila za izhod na morje, in kako so jo povsod odpravili, ker so se bali novega tekmeča. V rusko-japonski vojni, ko je Rusija izgubila Port-Artur, je bila odločilna bitka ravno na morju, kjer so Japonci porazili rusko brodogradnjo, ki se menda še do danes ni opomoglo. Zanimiv je pogled na predvojno tekmovalje na morju med Anglijo in Nemčijo, ki je v svetovni vojni izgubila svoje ogromno brodogradnjo in si danes zopet skuša priboriti svojo pozicijo na morju. Znaná nam je morská moč Amerike, Francije, Japonske, Italije. V svrhu prometa po morju je bil izkopen Sueški in Panamski kanal, se gradijo neštete ladje trgovske in vojne mornarice, se trošijo milijarde denarja. Kdor je gospodar morja — je gospodar sveta. Kakšna je vloga morja v vojnem času, vidimo v sedanjí evropski vojni.

Iz zgodovine južnih Slovanov, ki so naselili Balkanski polotok, vidimo Hrvaško kraljestvo pred 1000 leti, ki je obsegalo Dalmacijo. Dalje vidimo državo srbskih kraljev, zlasti carja Dušana Silnega, ki je segala do Egejskega in Jadranskega morja. Vidimo napore predvojne Srbije, da si pribori dostop na morje. Tako znajo ceniti pomen morja drugi, tembolj ga moramo danes ceniti vsi Jugoslavoani in pravtako Slovenci, ki imamo danes svoje morje.

Mnogo naših fantov je služilo vojaški rok na morju, mnogo odraslih, dece in dijakov poleti preživlja počitnice ob morju, zato moramo biti prav vsi propagatorji za naše morje. Priljubilo se nam je morje kot tistemu, ki vedno biva ob njem.

Morje pa moramo znati tudi vsestransko izkoristiti. Mnogo našega izvoza, lesa, žita, surovin in drugega blaga gre po morju. Zato je za Slovenijo ena najvitalnejših potreb povojne dobe, da dobi direktno zvezo z morjem. Mnogo so se naši ljudje za ureditvenje jadranske železnice borili v Beogradu in bore naj se vse dotlej, da bo ta zahteva izpolnjena, ker šele tedaj nam bo morje resnično služilo.

V torek 31. oktobra je bil praznik naše mornarice. Na dvoru ta dan zamenja stražo mornariška četa. Po vsej državi so se ta dan vršile večje ali manjše proslave v spomin na tisti zgodovinski dan, ko je na naših ladjah zavihrala jugoslovanska zastava. V Kranju sicer posebne proslave ni bilo, zato pa naj bo pričujoči članek skromen spomin na ta dan.

Tombola v Kranju bo 12. nov. t. l.

Prerokovanja

Okrog leta 1870 je izdal pri založništvu V. Palme v Parizu francoski duhovnik iz škofije Metz Curique dve knjigi pod naslovom: „Voix prophetiques“ — Preroški glasovi. Knjiga je bila prestavljena na nemški jezik in je izšla pri Petru Brück v Luksenburgu l. 1871. Na podlagi te knjige priobčuje knjiga „Der kommande grosse Monarch“, ki je izšla pri založništvu R. van Acken-Lingen, Ems-Hannover l. 1931. sledede zanimivost:

L. 1820. je bil rojen v Koelnu samotar Anton, ki je preživel več let v okolici Aehna in je imel dar gledanja v bodočnost. Njegove napovedi je zbral deloma njegov brat, deloma pa neki duhovnik.

Samotar Anton je napovedal sledeče: „V Evropi se bližajo dobi velikih dogodkov. Nastale bodo velike vojske, najprej vojna v Italiji, od koder bodo Avstrijci izgnani s pomočjo Francozov.“ — To se je zgodilo l. 1859. „Prusija bo v ustavi Nemčije povzročila velike izpremembe.“ To se je zgodilo po vojni l. 1866, ko je bila Avstrija izrinjena iz Nemčije in je prevzela vodilno vlogo Prusija. „Med Francijo in Prusijo bo izbruhnila strašna vojna, ki pa ne bo odločilna in bodo glavni dogodki šele kasneje nastopili. Med nemško-francosko vojno bodo Italijani zasedli Rim. Papež bo izgubil svojo vojsko in deželo.“ To se je zgodilo l. 1870. „Po tej vojni bo nastopila Prusija proti katoliški cerkvi.“ To se je zgodilo v takozvanem kulturnem boju, ki ga je vodil Bismark l. 1871.

L. 1871. torej v času kulturnega boja, pa je samotar Anton napovedal sledeče dogodke:

„Vojna bo ponovno izbruhnila v Alzaciji. Videl sem Francoze zopet v posesti Alzacije. Strassburg so imeli za hrbtno.“ To pripoveduje ta nemški brat l. 1871, ko so dobili Nemci v posest Alzacijo. Po njegovem gledanju bi ta vojna, ki jo napoveduje izbruhnila potem, ko bodo Francozi ponovno prišli v posest Alzacije. Ki so jo dobili l. 1918.

Brat Anton nadaljuje: „Videl sem tudi Italijane, pripravljene pomagati Francozom. Naenkrat so prišli od Metza in Nancyja veliki transporti vojaštva, na kar se je pričela velika bitka, ki je trajala dva dni in se je končala s porazom pruske armade. Francozi so preganjali poražene Pruse preko Rena v več smerih. V ponovni bitki pri Frankfurtu so bili Prusi zopet poraženi in so se umaknili do mesta Siegburg, kjer so se združili z rusko vojsko. Rusi so nastopili skupno s Prusi! Zde-

lo se mi je, da pomagajo Francozom tudi Avstrijci... Prišlo je do ponovne bitke pri Siegburgu južno od Koelna. Bitka pri Siegburgu bo po tej napovedi — nekaj tako strašnega, kar svet še ni videl. Po nekaj dneh so se morali Rusi in Prusi umakniti preko Rena v Koeln, ki je bil obstreljevan, da je ostala le četrtina mesta nepoškodovana. Francozi preganjajo Nemce, ostanki nemške vojske se umaknejo na Vestfalsko, tam pride do ponovne strašne bitke, kjer so bili Prusi ponovno poraženi. To je bila zadnja bitka. Ljudje so se veselili, da so se otreli Prusov, ploskali so z rokami in njih obrazi so žareli od zadovoljstva...“

Tako je gledal samotar Anton v vizijah, v katerih pripoveduje dalje:

„Na to — po porazu Prusov — bo izvoljen v Nemčiji nov cesar — katoliški vladar —, ki bo okrog 40 let star. Ta se bo sešel s papazem! Med tem pa bo v pokrajinah, kjer bo divjala vojna, izbruhnila strašna bolezen, da bodo mnogi, ki so od vojne ostali še pri življenju, poginili. Po bitki na Vestfalskem se bodo vrnilo Francozi v svojo domovino in od takrat naprej bo popoln mir med obema narodoma, to je med Nemci in Francozi. Nastala bo nova krščanska doba napredka, mnogo samostanov bo ustanovljenih, vsi izgnanci se bodo vrnilo v domovino.“

Nato pripoveduje brat Anton, da je prosil Boga, da bi odvezel od ljudi to strašno šibo, da pa je na to prošnjo slišal glas iz nebes: „Prusija je morala biti ponižana in sicer na tak način, da ne bo prišla nikdar več v položaj, da bi napravljala žalost Cerkvi.“

„V naslednjem letu bo izbruhnila rusko-turška vojska. Rusi bodo pregnali Turke iz Evrope in zasedli Carigrad. Novi nemški cesar bo pripravljen na meji, ker se bo bal, da bi se Nemčija zapletla v vojno, toda Nemci bodo ostali le na meji...“

Ko sta mi bili nato v viziji pokazani Nemčija in Francija, sem se zgrozil, nad tem, kako malo obljudej sta bili obe državi... Kmalu po turško-ruski vojni Lo Anglija pozorišče vojska...“

Ce primerjamo to prerokovanje, vidimo, da se v mnogih točkah ujema z onim, ki smo ga priobčili v predzadnji številki „Gorenječ“. Pripominjamo, da nočemo s tem delati nikake propagande za to ali drugo vojskujočo se stran, saj omenjena prerokovanja javno priobčujejo tako nemški, kakor tudi francoski pisatelji. Ali se bodo te napovedi uresničile, v koliko in kdaj, to pa ve le edino Bog.

Kako se razsipa narodno premoženje

Ko so novi ministri v Beogradu prevzemali dolžnosti, so časopisi poročali o zelo zanimivi stvari, ki ne sme biti pozabljena.

Stvar je sledeča:

Običaj je bil, da vsak nov minister dobi tudi nov avtomobil, prejšnji avtomobili pa se stavijo na razpolago kabinetnim šefom, načelnikom in višjim uradnikom, da njihove družine (zaročenke, priležnice itd.) delajo s temi avtomobili izlete. Ko je finančni minister dr. Sutej videl, kaj se dogaja, je takoj odredil, da se sestavi popis teh luksuznih avtomobilov in da se jih reducira na najmanjšo mero.

Ob tej priliki se je ugotovilo, da je po ministrstvih bilo preko tri sto takih avtomobilov! Iz tega se vidi, da je bil v naših ministrstvih zelo razvit avtomobilizem, zato ni bil sprejet odnosno postavljen za „višjega uradnika“ nihče, ki ni imel šoferskega izpita.

Resnično je bil že zadnji čas, da je bilo tega konec. Istočasno so časopisi poročali, da ima Jugoslavija 48 salonskih voz, medtem ko jih ima Angleška 5, Nemčija pa samo — tri.

Kaj naj rečemo o tej gospodi, ki je tako zločinsko razsipavala narodno premoženje? A istočasno so se izdajale stroge naredbе o varčevanju v posameznih uradih, ki imajo neposredno posla z narodom. Tako se je n. pr. v smislu teh navodil na sodiščih moral uporabljati za pisanje pozivov in odlokov star, poru-

menel in po eni strani že popisan papir, kar je ne samo kvarilo ugled sodišča in sodnih odločb, ampak je povzročalo večkrat pomote in nesporazumljenje pri strankah, ki itak morajo plačevati masne takse za sodne rešitve.

Vsak pošten človek se mora zgražati nad temi dejstvi in odkritji v dobi diktatorskih režimov. Nobeni stvari ni bilo prizanešeno, vse se je zlorabilo, povsod se je goljufalo. Mesečne plače poedincev z vsemi drugimi dohodki so znašale strašne vsote, a teh poedincev je zelo veliko število.

Tudi Zagreb ni zaostajal za Beogradom v zapravljanju, seveda v nekoliko manjšem obsegu. Pripoveduje se, da dobiva neki direktor, odnosno generalni direktor nekega mestnega podjetja mesečno din 60.000.— plače, a njegova družina šteje skupaj le dva člana — njega in ženo. Njegov osebni sluga prejema din 750.— mesečne plače. To je socialna pravičnost v 20. stoletju.

Na običaji se nahaja neki gospod senator, ki ima v Samoboru svojo vilo. Mestni luksuzni avtomobil, je moral vsako jutro drveti v Samobor, da je za mulega senatorjevega psička pripeljal pol litra mleka, kar je značilo, da so mestni avtomobili v službi senatorskih psičkov.

Se mnogo takih in podobnih primerov bi lahko navedli, toda za to delo bi bilo treba več kilogramov papirja.

Po „Ekonomske Politiki“ iz Zagreba.

Vsi sveti in kino

Popoldan na Vse svete, ko so ljudje ravno šli na pokopališče na grobove svojih dragih, je na ves glas igral ojačevalec kinopodjetja. Narodni dom razne tuje šlagerje. Če je bilo to prav in umestno, da je na tak dan bil javno izpostavljen ojačevalec, ki je kakor smo rekli igral tuje šlagerje, mislimo, da je vsaka delata za pametnega človeka odveč. Da pa tega koraka kinopodjetja ne odobravamo, to javno povemo, in tudi početje podjetja javno obojamo. Mislimo, da bi tudi kinopodjetje, pa magari če je lastnik mohamedanske vere, imel vsaj toliko obzira in požnal toliko tolerance, da ne bi ob takem dnevu namenoma izpostavil ojačevalec. Če lastnik nima nobenega svojega draga na pokopališču, jih zato imajo drugi. Vsako, ki je stopal ta dan proti pokopališču, prav gotovo ni šel z veselim smreem na grobove. In ko je šel mimo Narodnega doma, odkoder

je prihajala vesela pesem, je prav gotovo, da ga je to lahko zbolelo, in da je obsodil početje takih brezvestnih ljudi.

Zopet moramo kot smo že nekoč poudarili, javno izpostaviti, da bomo tista podjetja, ki ne znajo vsaj ob takih prilikah biti toliko obzirna, da ne žalijo verskega čuta, enostavno bojkotirali in jim napovedujemo odločen boj, kajti, nobeden pravi katoličan ne bo prestopil praga hiš tistih ljudi, ki namenoma in zavestno izživajo.

Gotovo pa obisk predstav ni bil tako velik, kot je druge dneve. Slišali smo tudi huđe naše nasprotnike, ki so kritizirali početje tega kinopodjetja. Če je kinolastnik mislil, da bo s tem kaj več zaslužil, da bodo obiskali predstave tisti, ki jim je vse, kar je z vero v zvezi deveta briga, rau povemo, da bo tudi on za nas glede obiska deveta briga.

Joža Herfort:

I. Limone in še kaj.

Kot imam rad sladke stvari, tako imam vražje kisle sanje, prav kot bi imel glavo namočeno v skaf kislega zelja.

Mislite, da sem to jaz povedal? Kaj še! Tako mi je govoril dolgi Lojze, štirinajst dni potem, ko je okrasil svojo nočno omarico z ducatoma lepih laških limon. Sicer pa je najbolje, da Vam celo zgodbo kar naravnost povem.

To pa povem, da in to takoj v začetku, da lovcem limone prav nič ne pristojajo in zadnjič mi je celo neko žensko oné dejalo, da je za moške čudno, če pijejo čaj z limono, vendar pa je že čas, da pričnem z limonojo zgodbo, da ne bo koncem koncev limonada.

Ljubljansko barje je čudovito lepa ravan in ker je na barju voda, sicer barja ne bi bilo, in ker so v vodah race, kadar so, seveda, hodijo lovci na race in to vselej, kadar so race in kadar jih ni.

Ker so pa v beli Ljubljani izvečine taki lovci, ki med tednom nimajo časa, so prisiljeni, da gredo na lov ob nedeljah in praznikih, pa jim zato pravijo kmečke korenine — nedeljski lovci.

Lepa zimska nedelja je bila. Lojze je vzel s seboj lovca, starega tenkonosega Štrumbelja. Bog mu daj dobro, že dokaj časa preganja rajske race in zajce, za kratek čas pa kvarta z ribiškimi patronom, sv. Petrom. Lovci so pa vsi enaki in eden je boljši od drugega. Stari Štrumbelj je na primer vedno trdil, da prepozna vsakega divjega lovca na pol kilometra, vendar me ni še nikdar prepoznal in tudi ono nedeljo se ni izkazal.

Ob „Dolgem grabnu“ smo zavili proti Ljubljani. Naenkrat, bili smo kake tri streljaje od Ljubljane, Štrumbelj sunkoma obstane, potegne Lojza za rokav in pošepe: „Raubšic!“

Res, pred nami je bila v snegu gaz in ob Ljubljani je nekdo skoro do kolen gazil sneg.

Na hrbtu je imel vrečo zavezano v obliki nahrbtnika, pod pozduho pa nekaj puški podobnega. Lojze si je nastavil na bistro oči daljnogled in vznemirjeno dejal:

„Hudiča, saj res!“ Pričeli smo zalezovati. Ob Ljubljani smo ga pritisnili v kot in že smo mu bili na pol streljaja. Puška se je spremenila v — dežnik. Vreča pa je vseeno ostala sumljivo polna. Štrumbelj se je uradno postavil, Lojze pa je dejal lovcu z dežnikom: „Kaj delaš tu?“

„Most iščem,“ je bil kratek odgovor.

— Pa tukaj?“

„Na Barju se ne spoznam, tu hodim prvič.“

— Kaj imaš v vreči?“

Z nasmeškom na ustnah je odgovoril: „Limone!“

— Kaj, limone? Pokaži!“

„Če jih boste kaj kupili!“

S težavo sem zadrževal smeh in čakal razpleta dejanja. Lojzu je udarila kri v glavo, postal je rdeč kot nov pipec: „Kupil jih bom, pokaži!“ Zakaj tiste vzbokline na vreči so se mu zdele sumljive, da presumljive in mislil je, da so same račje glave, zakaj v vsem „Dolgem grabnu“ in v „Zadevjih“ ni bilo niti ene race.

Limonji krošnjar je razvezal vrečo in nam so se zasmejale lepe, rumene limone. Lojz je odšel par novičev in dobil zanje cel ducat limon. Krošnjar sedaj ni več prikrival svojega veselja. Lojze in Štrumbelj pa nista vedela, ali naj bi se smejala ali jezila.

Tako, to je bilo ono nedeljo, ko so bingljale na zankah mesto rac limone in ko je boljša polovica sprejela zvečer slabšo polovico s pravim limonovim razpoloženjem. Od tedaj pa ima tudi Lojz tako kisle sanje, kot bi glavo namakal v čeber kislega zelja. Stari Štrumbelj pa je do smrti izgubil sloves, čast in dobro ime, kar se tiče prepoznane divjih lovcov.

II. Merjasci in drugega nič.

„Mi, Podkrimci izancem se ne damo...“ Pred mano je stal možic v cent težkih čevlji, s polhovko na glavi in s kozarcem v rokah. To je bil Janez, pristna, trda in grčava podkrimška korenina. Beseda je dala besedo, govorilo je že vino in ker mi je visel na rami pihalnik, mi je iz vsega začetka povedal, da je lovec, da pa raje „raubšica“, po moderno krivolovci, čeprav prav krivolovčeva puška dostikrat bolj ravno nese, kot pa ona, ki jo nosi na izprehod nedeljski lovec.

Tedaj so pod Krimom rogovili divji prašiči in dejal je, da bi šel tudi on nanje, bolje nad nje, ker so mu bojda stečine teh ščetinastih zverin dobro poznane, zlasti pa, ker je neustrašen, kot so neustrašeni vsi Podkrimci, kadar izancem ni

blizu.

Luna je vsak večer prešerneje stegovala svoj obraz in lovci so se zato domenili, da gredo čakati merjasec, zakaj, ni lepšega za pravega lovca, kot lepa mesečna noč na lovu. Da je to res, nam potrdi prav rad vsak Podkrimec, pa najsi ravni ali krivi lovec, če je preplašil prašiča s svojim kasljanjem, ali če mu je prašič zapustil na belem polju viden rjav spomin, ali pa če je navse zadnje streljal, novoletno lisico. Naj bo že kakor hoče, za ono noč so dejali, da je v njej odbila merjasec poslednja ura.

Tako Podkrimci, merjasci pa takole: Da ne bo pomot, ne merjasci, pač pa merjasec.

Skalnato pobočje, nekako med sv. Lovrencem in Tomišljem je vzel za smer svoje poti in jo počasi in lagodno usmeril proti barski ravnini. Prvi lovec je bil skrit za mogočno skalo in se trdno oklepal svoje puške. Mislil je že zadremati, ko je zaslišal za seboj šumenje, korake, in „hropenje“, v mesečini pa merjasec. Ko pa je ta prišel na tri korake je točno razločil lesk orjaških čekanov. Merjasec je uprl v lovca svoje majhne, pa bistro oči, pomahal mu z repkom za slovo in se napolil proti drugemu lovcu, ta pa se je oddahnil, oddahnil na dveh koncih in še to je bilo povedano!

Naprej je stal podkrimski čok, oni mali širokopleči Janez, junaško stiskajoč puško svojih pradedov, kateri so z baš isto puško gojili po Krimu srnjake. Videl je ščetinarja, kako je šel proti njemu. Srce mu je zatrepalo na nek poseben svojstven način in proti svoji volji je zakašljaj. S tem je iznašel dober vir obrambe in je še parkrat zakašljaj. Ščetinarja pa Janezovo vabljenje ni bilo nič kaj všeč in se je pravokotno obrnil. Komaj pa je prišel do mejice, že ga je tretji lovec počegetal in mu pospešil že itak uren korak. Lova je bilo konec.

Prvi lovec je precej težko hodil — težko je nosil, drugi se je oddahnil tudi čez vse mere. Ostali lovci, ki niso imeli časti videti, slišati ali se celo srečati z merjascem, so se jezili nad slabimi lovci, končno pa so vsi, po stari navadi, zavili v gostilno. Merjasec pa so, pa naj bo grdo ali lepo, podelali kmetje v klobase, zakaj, tretji ga je vseeno preveč počegetal.

Zgodbe o merjascih! Celo rešto, če jih hočete. Pa naj bodo dobropoljske, kjer so uničili vse, naj bodo kočevske, kjer so lovci, da lovci, ubajali na drevesa in nosili s seboj na lov poleg moralnih naprav še po dva para spodnjic, naj bo ona iz Možancev, kjer je bil hudič ali kaj, vse, vse so debele, še debelejšje kot ščetinarjeva dokaj debela koža. Prišel bo predpust in tedaj se bomo spet „zabavali“ z raznimi prašičji doživljaji, pa najsi bodo — kjerkoli.

Iz naših krajev

Velika gasilska tombola v Kranju

Največja tombola v državi. Vrednost dobitkov znaša nad din 250.000

Skoro je že izgledalo, da letos gasilske tradicionalne tombole ne bo. Ko so že gasilci zbirali dobitke, je nastala vojna in ni se vedelo, kakšna bo usoda gasilske tombole. Sedaj

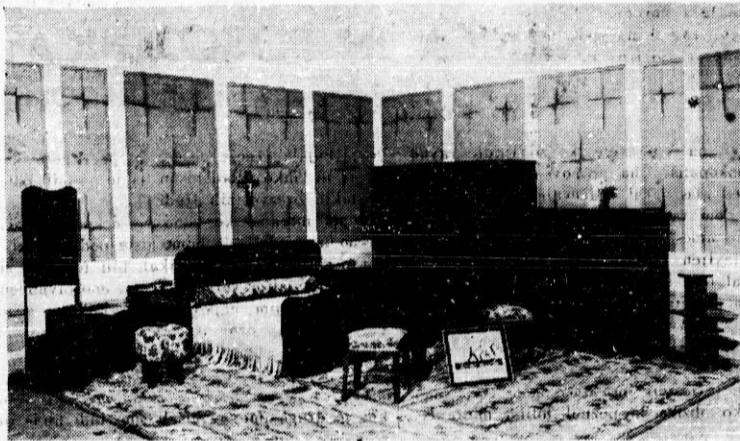

I. dobitke tombole „Opel Kapitän“ v vrednosti din 59.500. II. „Kadet“ v vrednosti din 34.500.

so se razmere umirile in kranjska gasilska tombola se bo vršila v polnem obsegu kot druga leta, z edino razliko, da so letos dobitki še bolj dragoceni in še več vredni. Gasilski tomboli v Kranju ne more konkurirati nobena druga v državi.

rega mora biti vesel tudi razvijen avtomobilist. Drugi glavni dobitek je spet avtomobil „Opel Kadet“, vreden din 34.500.—. V paviljonu pri cerkvi je razstavljena nadvse lepa

in razkošna spalnica iz poljske brestovine, vredna din 18.000.—. Spalnica je izdelek poznane, solidne tvrdke Anton Kos s Klanca, ter dela dobavitelju vso čast. Poleg teh 3 velikih dobitkov sta še dve motorni kolesi, biciklji in nad 600 drugih, lepih, praktičnih daril.

III. dobitke tombole: Sodobna, razkošna spalnica iz poljske brestovine v vrednosti din 18.000.

Paviljoni, dva na trgu in eden pri cerkvi so bili postavljeni že preteklo nedeljo in imajo vedno dovolj obiskovalcev. V enem paviljonu na trgu je razstavljen luksuzni avtomobil „Opel Kapitän“, vreden din 59.500, voz, kat-

Opozarjamo naše čitatelje na kranjsko gasilsko tombolo, kjer se jim nudi prilika zadeti enega glavnih dobitkov. Tombola se bo pričela ob 2. uri popoldne in bo za vso udobnost poskrbljeno.

KRANJ

Borza dela. Delo dobi: 20 težakov, 5 služkinj, 1 krojač, 1 kuhinjska dekla. Vsi dobe delo takoj. Delo iščejo: 1 pek, 3 kuharice.

Pokopališki red. Naše čitatelje opozarjamo, da je novemberski številki „Kranjskega zvoza“ priložen pokopališki red, ki bo pač zanimal vse, ki bodo na novem pokopališču imeli grobove.

Priporočamo bogato zalogo manufakturne trgovine Logar & Kalan, lastnik Srečko Vidmar na Glavnem trgu. Berite današnji oglas.

Preselil se je s Prešernove ulice v palačo Pokojninskega zavoda nasproti Bekselna urar in trgovec z zlatino g. Rudolf Rus.

M. U. Dr. Jančič Kalan

specialist za ustne in zobne bolezni
zopet redno ordinira!

Vsi sveti. Praznih vseh svetnikov je minil v znamenju pustega vremena, ki je pa vseno omogočilo, da so ljudje pohiteli na grobove. V cvetje in rože odeto kranjsko pokopališče je v resnici nudilo lepo sliko, kot razcveten vrt. Cerkvene obrede je ob asistenci duhovščine izvršil g. dekan Škerbec, nato pa so pevci zapeli nekaj žalostink, par komadov pa je igrala godba. Pokopališče je bilo polno ljudi, ki so se v mraku razšli.

Restavracija hotela „Jelen“

vas vabi vsak petek,
soboto in nedeljo

NA KOLINE

Cene zmerne. Točijo se pristna domača, štajerska, dalmatinska vina. Se priporočata Karel in Alojzija Pehar.

Radi suma izsiljevanja in tatvine zaprt. Pred 14 dnevi smo poročali o nekem R. M. oženjenem kleparskem pomočniku s Primskovega, ki je star 54 let, pristojen pa v Skocijan pri Krškem. Aretiran je bil 26. oktobra na podlagi suma, da je pisal grozljivo pismo, tero se je našlo pri tjem v hlačnem žepu. Maver Franciška vdova, posestnica in babica na Primskovem je prijavila policiji, da ji je nek-

šče, to je male hlebčke kruha. Tudi letos je bilo tako. Vendar na žalost moramo pripomniti, da je veliko tistih, katere je Vsemogočni Jez poletje na svoj obdaroval s pridelki, zaprlo sedaj vrata revežem. To ni prav. S tem si pač nikdo ne bo zagotovil božjega blagoslova. Ne bomo imenovali nikogar. Ze v-ak zase ve.

PREDOSLJE

Vsem našim prijateljem!

Kakor vam je znano, prirejamo v Predosljih vsakomesečne sestanke, kjer poročamo fananom o najnovejših političnih dogodkih ter na ta način gojimo neko farno skupnost, ki nam je ravno v današnjih časih neobhodno potrebna. Približal se nam je prvi terek v mesecu novembru, zato bomo priredili tak sestanek dne 7. novembra ob 7. uri zvečer v našem domu.

Prav lepo povabimo na ta sestanek poleg mož in fantov tudi žene in dekleta in upamo, da bo udeležba nadvse mogočna in častna. Na sestanku bo govoril bivši poslanec za ljubljansko okoličje g. Miloš Stare. Poleg zunanje in notranje političnih dogodkov nam bo povedal še druge važne novosti, katere nas pač danes najbolj zanimajo. Na tem sestanku nam bodo tudi naši pevci zapeli nekaj slovenskih pesmi.

Možje, fantje, žene in dekleta! Pridite v naš dom v torek, dne 7. novembra ob 7. uri zvečer. Pokažimo, da znamo držati farno skupnost! Na svidenjel

Krajevni odbor JRZ Predoslje.

ŠMARTIN PRI KRANJU

Ponovitev igre. Preteklo nedeljo nam je Fantovski odsek pod vodstvom „Prosvetnega društva“ za otvoritev sezone 1939-40 zaigral krasno igro „Luč z gora“. Igralcem, ki zaslužijo vso pohvalo, kakor tudi vsem, ki so pripomogli k uspehu igre se odsek najtopleje zahvaljuje. V nedeljo 5. novembra bomo igro ponovili ob 3. uri popoldne v Smartinskem domu. Pričakujemo obilne udeležbe ter vabimo bratske odseke na to lepo predstavo.

Bog živiti!

Odbor FO. Smartin.

Čenjenim čitateljem „Gorenjca“ priporočamo tvrdko Markič Franc, splošno ključavničarstvo, Stražišče.

VODICE

Občni zbor FO. Preteklo nedeljo so naši fantje, kakor pravimo polagali račune za preteklo leto in obenem že delali načrte za bodoče leto. Letošnje leto je bilo tudi za naš fantovski odsek plodonosno, kar tudi na mlade fantje in nove članke zelo ugodno vpliva: od 25 fantov iz cele Zveze so si kar štirje fantje našega odseka priborili televadno športni znak, s katerim ZFO odlikuje samo one člane, ki se vsestransko udeležujejo na polju telesne in umske kulture ter izpolnijo gotove ne lahke pogoje.

Dramatični odsek se je tudi začel prebujati in v kratkem mislimo, da nas bo povabil k otvoritveni predstavi, ki pa se malo zavlačuje. No, bo pa potem bolj živahno.

Snega se malo bojimo. saj nas že na vseh straneh straži in pa straši, ker so polja še polna poznojesenskih pridelkov kot repe, pese in zelja. V gozdu, pa čaka strelja, zaradi skoraj večnega deževja, ki onemogoča vsako večje delo.

Naši možje in fantje vrnivši se z vojaških vaj, posebno pa sezonski delavci, katerih ni malo pri nas, si želijo lepo in podaljšan jesen, da vsaj malo popravijo izgubljeni čas.

Zadnji evropski dogodki niso šli neopaženo mimo nas, kar se vidi posebno pri časopisju, ki ga zelo vestno in v večji množini prebirajo, ter vsaj nekaterim služi za bolj stvarno presojo položaja v katerem se nahajamo.

TRSTENIK

Nabiranje kostanja. Zadnje nedelje je naše kostanjeve gozdove obiskalo veliko število nabiralecev kostanjev. Kostanja je ležalo veliko po tleh, ker je ravno dozorel in je bilo vetrovno vreme. Domačini so šli zjutraj k sv. maši in potem pobirali kostanj. Večina tujih nabiralecev ni bila pri sv. maši, ampak so pobirali kostanj, predno so ga mogli pobirati lastniki. Če je kostanja na tleh zmanjkalo, so ga enostavno tresli z dreves. Na poziv lastnikov, da tega nimajo pravice delati,

so se ustavljali z grožnjami, kletvinami, nekateri so se celo z nožem v roki pognali v lastnika. Navade pridejo v skupinah po več moških in s surovostjo grozijo lastnikom.

Kostanj ni javna lastnina. Posestnik mora plačevati od gozda davek. Zato ga nihče nima pravico brez dovoljenja pobirati. Kdor ga pobira proti volji lastnika, izvršuje tatvino.

Za mnoge posestnike je Kostanj za prebrano družine ravno tako važen, kot krompir ali pšenica.

Kdor želi pobirati kostanj, naj dobi od lastnikov pismeno dovoljenje, kar ne bo težko dobiti.

Takega nasilnega in surovega postopanja nabiralecev kostanja mora biti enkrat konec. Javno oblast in orožnike pa prosimo, da to preprečijo.

Žganjekuharji - pozor.

Žganjekuharji niso dovolj pozorni na predpise, kar jim povzroča nato občutno in nepotrebno škodo. Mnogi so nakupili cele avtomobile češpelj ter jih sedaj predelujejo v žganje. Treba je vedeti, da je samo ono žganje trošarin oproščeno, ki je proizvedeno iz lastnega doma pridelanega — sadja. Tudi tako žganje ne sme imeti več nego 45%, sicer se zatrošarini kot špirit. Vsako kupljeno sadje ali kupljeno in doma pridelano (pomešano) pa, kadar se predela v žganje, je treba proizvod žganja v 24 urah prijaviti finančni kontroli in hkrati plačati banovinsko in občinsko trošarino.

Naj ta pouk služi našim čitateljem v ravnanje, ker so kazni kar dovolj občutne, če se postopa drugače; javne klagajne pa ne morejo vršiti svojih nalog, če se nihče ne odzove za konitimi uredbam.

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglasih se plača D. 0.50. Najmanjši znesek je 8 D.

Važno! Modroce, otomane, spalne divane i. t. d. izdeluje solidno in po nizki ceni BERNARD MAKS, tapetnik Na skali 5 (v hiši g. Šipica).

V novi, popolnoma suhi hiši oddam: tri, dvo in enosobno stanovanje, Poizve se Jenkova 5, Kranj.

Prodaj: šivalni stroj, železno posteljo z blazinami, veliko pisalno mizo. Naslov v upravi „Gorenjca“.

Vsako soboto in nedeljo
pristine domače krvavice
in pečenice. Se priporoča

gostilna „Zlata riba“
pri Živinskem trgu

Vas si harska dela izvršim hitro in poceni, sedaj v jeseni. Prevzemam napise, katipote, firme z raznimi imeni, tudi poceni. Pišite na naslov:
VOMBERGAR JERNEJ
SLIKAR IN PLESKAR
CERKLJE ŠTEV. 30 PRI KRANJU

Ako imate kurja očesa in se vam dela trda koža, pridite v našo higienično urejeno pedikuro, kjer vam naš pediker odstrani vse ne prijetnosti brez bolečin in brez kemičnih sredstev za din 6.—. Ne mučite se s krpanjem nogavic, ker vam za malo denarja strokovnjaško popravimo moške, ženske in otroške nogavice. Samo pri Bata.

SPECIALNA TRGOVINA BARI
bs. Grebensek
KRANJ
Vidovdanska c. 6

Nikar ne čitajte! Ako ne verjamete. Logar & Kalan

posrečilo o pravem času preskrbeti veliko zalogo vsega zimskega blaga še po stari ceni, zato vse hiti in kupuje za zimo samo v staroznani trgovini

LOGAR & KALAN
lastnik: Srečko Vidmar - KRANJ

Nekaj cen v dokaz:

flanela din 4.90 — barhent za obleke din 6.90 za moške suknje in obleke od din 60.— dalje
flanellate rjuhe dia 18.— Velika izbira najmodernejših vzorcev za damske plašče od din 40.— dalje

Prepričajte se!

Prepričajte se!

B. RANGUS
ZLATAR IN SODNI CENILEC
KRANJ

Berite in širite „Gorenjca“!

Izdelujem tapetniške stroje

Markič Franc

splošno ključavničarstvo
Stražišče pri Kranju

Popravila stolpnih ur in vsa mehanična dela.

Vsakovrstna
nalivna peresa.
Velika zaloga
zlataine, ur, je-
dilnega pribora,
kristala, optike.

Družine in skupine

pride fotografirati na dom

FOTO JUG - KRANJ

**VSAKOVRSNO
POHIŠTVO**

dobite najceneje
V ZALOGI POHIŠTVA

„LIPA“

KRANJ - Layerjeva ul.

Naznanilo!

Cenjenemu občinstvu vljudno na-
znanjam, da sem se preselil
iz Prešernove ul. 13 v palačo
Pokojninskega zavoda na Vi-
dovdanski cesti, poleg „Bekselna“.

Vljudno se priporoča

RUDOLF RUS

urar in trgovec z zlatino, srebrnino ter
optičnimi predmeti

V Gorenjski oblačilnici v Kranju,

dobite vseh vrst obleke, hubertuse, po-
vršnike, modne hlače, pumparice, oble-
ke za šolarje, damske kostume, plašče
vseh barv. dežne plašče itd. Se pripo-
roča krojaštvo

Čenčič Štefan in Kozelj Franc

Cviček

pravi dolenski, dobite pri Centralni vinarni
v Ljubljani, Frankopanska ulica 11.

KRZNARSTVO KRANJ — specialna krznarska delavnica

Najmodernejše ovratnike, boe, pelerince, jopice, paletó-je, plaš-
če itd. dobite po najnižjih konkurenčnih cenah samo pri trvdki

BERČIČ
TRGOVINA KOŽUHOVINE
KRANJ, PRI NOVEM MOSTU

Samo nekaj dni imate še časa
za ugoden nakup tablic po znižani ceni din 5⁻ za

Tombole v Kranju - 12. nov. t. l.

Začetek točno ob 2. uri pop.

Tablice so v predprodaji: V Kranju, na Bledu, Blejski Dobravi, Jesenicah, Jereki, (Bohinj),
v Kamniku, Komendi, Kranjski gori, Podbrezjah, Podgorju, Radovljici, Škofji Loki, Št. Vidu, Tržiču itd.

Opozarjamo, da stane tablica na dan tombole din 7⁻.

Ne odlašajte z nakupom na zadnji dan, ker je število tablic omejeno. V minulemu letu je tablic primanjkovalo!

Mimica Zagorska:

41

Marlja Taborska

Zgodovinska povest iz dobe turških časov.)

(Dalje)

„Videti? To pač, toda ona tebe ne sme videti, drugače
bodo vsi križi dole. Kdaj pa misliš iti v Podbrezje?“

„Zvečer.“

„Zvečer? Biriči te iščejo in med ljudmi je tudi nekaj
takih, ki bi se radi polastili Judeževih novec.“

„Prišel bom,“ je odločno sklenil Martin.

„Prišel boš,“ je veroval tudi Tit.

Ponoči je šel res Martin iz Begunj v Došenjo vas, skri-
vaj, kakor tat. Srce mu je zatrepalo, ko je obstal pod
oknom očetove čumnate. Udaril je z roko po grobem
steklu.

„Oče!“

„Kdo je?“ je jezno zavpil Vilibald.

„Oče, odpr! Bodi tiho.“

S tresočimi rokami je Vilibald odprl okno.

„Ali si ti, moj sin?“

„Da odpr, oče.“

Vilibald je tiho odrinil zapah in sin je šinil v vežo,
kakor senca. Potem sta šla v hišo. Vilibald je hotel pri-
zgatati svečo.

„Ne prižigaj luči, oče,“ ga je svaril Martin. „Utegnila
bi privabiti kakega nepoklicanca.“

Dolgo v noč sta govorila Vilibald in sin. Martin je
bil vesel, obenem mu je težka bolj ležala na duši.

„Za dvajset beneških zlatov, oče, za dvajset beneških
zlatov preže name, kakor na divjo zver.“

„Prokleti psi!“ je siknil Vilibald. „Vendar hvali Boga.
Vso noč nisem mogel zaspiti, ker sem mislil: zjutraj bodo
odgnali mojega edinega sina in ga prikovali na galero.
Teža se mi je odvalila od srca, ko so prišli biriči gledat,
če se morda skrivaš doma.“

„Kje je stari coprnik? Njega moramo dobiti v roke in
ga prisiliti, da bo izpričal resnico.“

„Saj ne bo hotel. Zaradi krive prisega mu bodo odse-
kali roko.“

„Moramo ga najti in prisiliti. Ti tudi tako pravi.“

„Teško bo šlo, a iti mora. Ali naj Vilibaldov dom osta-
ne brez gospodarja, brez naslednika!“

„Še nekaj, oče...“

„Daj, govori!“

„Oče, stopi k Lipetu in mu reci, naj Polonice ne da
drugemu, če bi kateri povpraševal zanjo. In to mu zabi-
čaj, da naj čuva dekleta pred oskrbnikom Leopoldom.“

„Ti jo vendar ljubiš?“

„Da...“

Martin se je poslavljaj.

„Hočeš obleke, denarjev.“

„Vsega tega ne potrebujem na planini.“

„Naj te pridem kdaj obiskat?“

„Bolje je, da ne.“

„Ali boš prišel kdaj domov?“

„Teško je pregnanemu hoditi domov, ko na vsak korak
preže nanj tisti, ki hočejo zaslužiti denar za ceno mojega
življenja, ha, ha. Jutro bo kmalu sinilo. Zbogom, oče!“

„Bog te obvaruj, sin moj!“

Martin je šel od doma tiho, kakor je prišel. Pod Ta-
brom se je ustavil za Lipetovo hišo.

„Polonica, ali spiš?“ je vprašal Martin sam pri sebi.
„Če spiš, naj ti bo miren počitek! Pa morda ne spiš in
mislíš name, o, misli, da so me danes zjutraj vlekli na
Benečansko. Polonica, rad bi ti prinesel tolažbe, pa ne
morem, ne smem.“

Srce mu je zmagovala bolj, zelel si je, da bi jo po-
klical pod oknom, samo toliko bi ji povedal, naj se ni-
kar ne boji zanj, da ga ne bodo prodali na galere. Samo
dve, tri besede, obema bi bilo lažje. Ne, ne, ne sme! Ne
sme! Ne sme!

Pritisnil si je roko na prsi, tako mu je srce razbijalo.
Stekel je z Lipetovega vrta, da bi ga klic srca ne zma-
gal. Skozi vas ni upal in nehotje je stopil po strmih stop-
nicah na Tabor. V cerkvi je gorela luč pred oltarjem Ma-
rije Sedemžalosti. Martin je poskusil in težka vrata so se
odprla. S trudnim, plahim korakom je stopal pregnanec

k oltarju. Obraz Marije Sedemžalostne se je rahlo blestel
v rdečkasti svetlobi, obličje Sina božjega v njenem na-
ročju je še tonilo v polmraku, vznožje oltarja se ni raz-
ločilo iz teme. Martin se je zgrudil na kolena pred ol-
tarjem in roke je sklenil na prsih. Z velikim zaupanjem
je gledal v obzarjeni obraz Materi božji. Gledal je v
njen obraz in molil, kakor mu je srce narekovalo.

„Marija Taborska, odpusti mi, ker v srcu črtim tiste,
ki so mi hudo storili. Ti si me obvarovala, da nisem po-
stal požigalec, ti si me rešila pred rabljevo sekiró in si
vdahnila Titu v glavo pravo misel, da je šel in me rešil.
Marija, ti boš tudi pripomogla, da se bo izpričala moja
nedolžnost. Ti boš varovala Polonico, da ne bo padla
Leopoldu, grabežljivemu volku v past. Odpusti mi, Ma-
rija, da ga sovražim, tako zelo sovražim.“

Glava mu je klonila na prsa in solze so mu privrele
iz oči.

„Marija, Mati božja, zakaj moram jaz biti tako ne-
srečen. Zakaj jaz nisem več Vilibaldov sin? Zakaj se
skrivaš potikam okrog, nesrečni pregnanec? Zakaj razpi-
sujejo zlatnike na mojo glavo. Marija, ali sem grešnik?
Glej, na svetu je toliko grešnikov, pa še nikdar niso ob-
čutili teže gorja na sebi. Zakaj moram trpeti jaz, ravno
jaz?“

Večna luč je zatrepetala, kakor bi piš vetra premak-
nil plamenček. Martin je skozi solze videl, kako je za-
blestel Jezusov mrtvi, bolesten obraz, videl, da ima Ma-
rija na licih solze.

„Marija Sedemžalostna!“ je vzdihoval iz globine srca,
„Marija, Mati božja, Mati moja, saj ne trpim samo jaz!
Tudi tvoj Sin je trpel, umrl je na križu in je prestal
toliko trpljenja, kakor vsi zemljani skupaj. Marija, solze
vidim na tvojem licu, bolečina jih je rodila, bolečina:
v primeri z njo je vsa tuga, vse gorje, kar ga je prišlo
nadme, majhno, zelo majhno. Odpusti mi, Marija, da sem
mislil samo na svojo bolečino in sem bol vseh drugih
prezrl. Sedem mečev ti je predrló srce, moja duša pa je
presunil šele en sam. Tožim, ker sem človek in ne mo-
rem prenesti toliko, kolikor sta prenesla ti in tvoj božji
Sin.“